

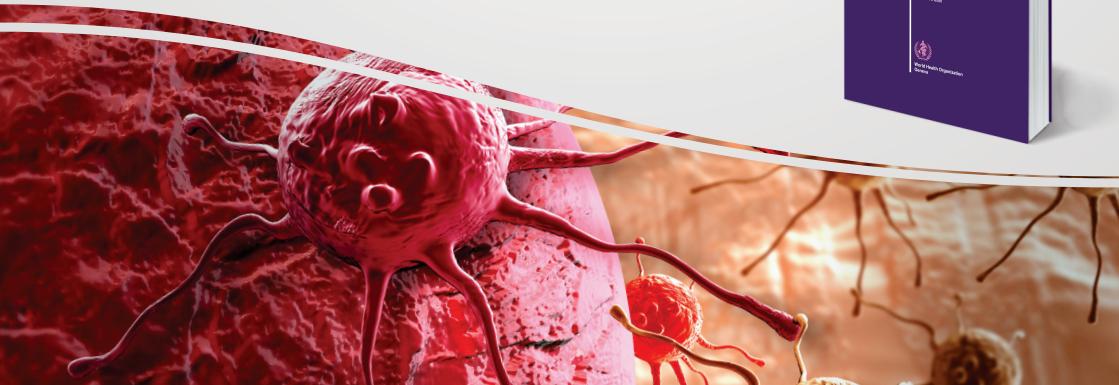
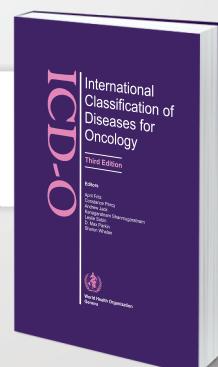
Onkoloji Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatı nədir?

Onkoloji Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatı (XBT-O) 35 ildən artıq müddətdir ki, onkoloji xidmət mərkəzlərində törəmənin lokalizasiyasını (topoqrafiyasını) və histoloji xüsusiyyətlərini (morphologiyasını) kodlaşdırmaq üçün istifadə edilir. Qeyd olunan məlumatlar əsasən histopatoloji müayinəyə dair çıxarışdan götürülür.

İlk dəfə 1976-ci ildə dərc edildikdən sonra XBT-O yenitörəmələrin yekun təsnifatı üçün beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmişdir. Bu təsnifat dünyada bədxassəli xəstəliklər üzrə xəstələnmə və saqqalma göstəricilərinin qeydiyyatı məqsədilə onkoloji xidmət sahələrində tətbiq olunur və əldə olunan məlumatlar onkoloji xəstəliklərə nəzarət, tədqiqat işləri, müalicənin planlaşdırılması və səhiyyə iqtisadiyyatı üçün istifadə edilir.

XBT-O-da yenitörəmələrin təsnifatı Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı/Xərçəng Xəstəliklərinin Tədqiqatı üzrə Beynəlxalq Agentlik (ÜST/BXXTA) tərəfindən verilən "Şişlərin təsnifatı"na uyğun gəlir. XBT-O müxtəlif ölkələrin mütəxəssisləri sıralarından yaradılmış razılışma qrupları tərəfindən hazırlanır və beləliklə, burada verilən təsnifat ən yüksək səviyyəli sübut və rəylər əsasında formalasdırılır.

Onkoloji Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatının ikinci nəşri 1990-ci ildə, üçüncü nəşri (XBT-O-3) isə 2000-ci ildə çap edilmişdir.

XBT-O-3 təsnifat sisteminin tətbiqi

XBT-O yenitörəmələrin həm topoqrafik, həm də morfoloji xüsusiyyətlərini təsvir etmək üçün nəzərdə tutulmuş kodlaşdırma sisteminə malik olan ikiqat təsnifat sistemidir.

- Topoqrafik kod şişin yarandığı və ya onun mənşəyini təşkil edən anatomiq nahiyyəni (və ya orqan sistemini) təsvir edir. Burada "Xəstəliklərin Beynəlxalq Statistik Təsnifatı və Sağlamlıqla Əlaqədar Problemlər"in 10-cu nəşrinin (XBT-10) II bölməsində verilən kateqoriyalarla eyni kateqoriyalar istifadə edilir, lakin bəzi kodlar bir-birindən fərqlənir. Kodun əvvəlində həmişə "C" hərfi, bundan sonra üçrəqəmli kod olur. Bunlardan ilk ikisi törəmənin yerləşmə yerini, nöqtədən sonra gələn üçüncü rəqəm isə subnahiyəni bildirir. Məsələn, C18.4-də 18 rəqəmi nahiyyənin çənbər bağırsaq, 4 isə subnahiyənin köndələn çənbər bağırsaq olduğunu bildirir.
- Morfoloji kod şiş hüceyrəsinin növünü (və ya histologiyasını) və bioloji davranışlığını (bədxassəli və ya xoşxassəli) təsvir edir. Bu kod şiş hüceyrəsinin növü və ya histologiyasını təsvir edən dörd rəqəmdən və şişin davranışmasını bildirən bir rəqəmdən təşkil olunmuşdur. İlk dörd rəqəm sonrakı rəqəmdən (şişin davranışını bildirən) kəsr (/) işarəsi ilə ayrılır. Davranış kodu 0 (xoşxassəli), 1 (dəqiqləşdirilməmiş davranışlı), 2 (in situ karsinoma), 3 (bədxassəli, birincili nahiye), 6 (bədxassəli, metastaz) və ya 9 (bədxassəli, birincili və ya metastatik olduğu məlum olmayan) ola bilər.

XBT-O-3 histoloji nəticələr əsasında törəmənin topoqrafiya və morfolojiyası barədə məlumatların kodlaşdırılması məqsədilə onkoloji xəstələrin registr sistemlərində istifadə edilir. Azərbaycanda XBT-O-3 təsnifat sistemi ilk dəfə Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi ilə Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi tərəfindən birgə yaradılmış Onkoloji Xəstəliklərin Milli Registrində (kanser registri) tətbiq olunmağa başlamışdır.

Vərəqə "Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2014-2020-ci illər üçün Strateji Planı üzrə Fəaliyyət Plan" na uyğun olaraq Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi tərəfindən hazırlanmış və çap edilmişdir. Vərəqənin metni Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi ilə razılaşdırılmışdır.

